

Důvodová zpráva k výpovědi stávající Smlouvy o poskytování odborné pomoci knihovnám v rámci zajišťování plnění regionálních funkcí a jeho koordinace Středočeským krajem

Regionální funkce knihoven, poskytované podle § 2 písm. h) zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), v platném znění, zaručují občanům dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky a přispívají k vyrovnání rozdílů v kvalitě těchto služeb obyvatelům měst a malých obcí. Za financování a nastavení mechanismu výkonu regionálních funkcí knihoven jsou zodpovědné jednotlivé kraje.

Způsob smluvního zajištění výkonu regionálních funkcí vymezuje *Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky*. Metodický pokyn předpokládá v rámci výkonu regionálních funkcí knihoven dva základní typy smluvních vztahů:

- 1) smlouvy mezi krajem a tzv. pověřenými knihovnami o přenesení výkonu regionálních funkcí, kdy kraj pro část svého území přenáší výkon regionálních funkcí na knihovny, které v území působí (není účelné, aby krajská knihovna obsluhovala celé území kraje),
- 2) dvoustranné smlouvy mezi pověřenými knihovnami a obsluhovanými knihovnami vymezující obsah poskytovaných služeb.

Při nastavování systému ve Středočeském kraji v letech 2005-2006 nicméně došlo k odchylce od metodikou doporučeného řešení a smluvní vztah s obsluhovanou knihovnou (bod 2) byl nastaven jako trojstranný - smlouvy byly uzavírány mezi pověřenou knihovnou (potažmo v oblasti Kladenska krajskou knihovnou), obsluhovanou knihovnou a Středočeským krajem.

Tento režim se s odstupem času jeví jako velmi nepraktický, neflexibilní, generující zbytečnou administrativní zátěž, především tím, že při každé potřebě úpravy smlouvy (např. dochází-li k profesionalizaci knihovny, založení nových knihoven či je sloučení knihoven) je nutná součinnost všech 3 subjektů. Po téměř 20 letech jsou navíc některá ustanovení smluv již zastaralá, některé podmínky pro obsluhované knihovny nadbytečné, opatření smlouvy dodatky je ale opět administrativně velmi náročné, proto k něm nedochází.

V roce 2025 proto Středočeský kraj přistupuje k nápravě tohoto stavu a uvedení mechanismu smluvního zajištění výkonu regionálních funkcí v souladu s metodickým pokynem MK ČR. Jako nejvýhodnější postup přechodu z trojstranných smluv mezi pověřenou knihovnou, obsluhovanou knihovnou a Středočeským krajem na dvojstranné smlouvy bez účasti Středočeského kraje se po důsledné analýze a diskusi s pověřenými

knihovnami jeví proces, kdy dojde nejprve k výpovědi stávající smlouvy ze strany pověřené knihovny k 31. 12. 2025 a následně k podpisu nové smlouvy od 1. 1. 2026. Tento postup nemá vliv na obsah a rozsah výkonu regionálních služeb knihoven.

Nový smluvní rámec:

- bude lépe odpovídat současným potřebám a trendům v oblasti knihovnických služeb,
- bude transparentnější z hlediska stanovení odpovědností, kdy možnost ovlivnit podobu smluvního stavu má přímo pověřená knihovna, která pro obsluhovanou knihovnu vykonává metodickou činnost,
- bude flexibilnější, dojde k rozložení a snížení administrativní zátěže.

Změnou dojde rovněž ke sjednocení praxe se všemi ostatními kraji v ČR.